

FINANCIAL AUDIT AND THE PREVENTION OF TAX FRAUD IN THE CURRENT ECONOMIC ENVIRONMENT

AUDITUL FINANCIAR ȘI PREVENIREA FRAUDEI FISCALE ÎN MEDIUL ECONOMIC ACTUAL

FLOREA Florentin-Gabriel, masterand, specialitatea: Managementul Sistemului Bancar

Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești, România,
Ploiești, Boulevardul București 39, www.upg-ploiesti.ro
e-mail autor: florentin.florea@upg-ploiesti.ro

MARINESCU Sandra-Elena, masterandă, specialitatea: Auditul Entităților Publice și Private

Universitatea Valahia din Târgoviște, România,
Târgoviște, Aleea Sinaia 13, www.valahia.ro
e-mail autor: elena.marinescu.ae@valahia.ro

**CÎȘLARU Daniel, masterand, specialitatea: Tranzacții Internaționale și Diplomatie
Economică**

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova,
Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail autor: cislaru.daniel@ase.md

Abstract: *Tax fraud represents one of the major challenges faced by modern economies, generating negative effects on public revenues and on the stability of the economic environment. In this context, financial audit plays an important role in identifying and preventing irregularities within economic activities, contributing to increased transparency and financial accountability of organizations. This paper aims to analyze the role of financial audit in preventing tax fraud in the current economic environment by addressing both the theoretical framework and an empirical research based on the application of a questionnaire. The study highlights the main mechanisms through which financial audit contributes to detecting and preventing tax fraud, as well as the respondents' perception regarding the effectiveness of this control instrument. The research results indicate that most respondents consider financial audit an essential tool for ensuring financial transparency and for reducing the risk of tax fraud. Furthermore, the study emphasizes the importance of strengthening financial control mechanisms and implementing effective policies aimed at preventing fraud in the contemporary economic environment.*

Keywords: *financial audit, tax fraud, financial control, transparency, economic environment*

JEL CLASSIFICATION: M42, H26, G32

INTRODUCERE

Frauda fiscală reprezintă una dintre cele mai importante probleme ale economiei contemporane, afectând în mod direct veniturile bugetare, distorsionează concurența economică și reduce nivelul de încredere în instituțiile financiare și în mediul de afaceri. În acest context, auditul financiar reprezintă un instrument esențial pentru asigurarea transparenței și corectitudinii informațiilor financiare raportate de entitățile economice.

Scopul lucrării este analiza rolului auditului financiar în prevenirea fraudei fiscale, prin abordarea cadrului teoretic și realizarea unei cercetări empirice privind percepția respondenților asupra acestui fenomen.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Auditul financiar reprezintă un proces sistematic și independent de examinare a situațiilor financiare ale unei entități, cu scopul de a exprima o opinie profesională privind corectitudinea și

conformitatea acestora cu cadrul contabil aplicabil (Arens, Elder & Beasley, 2017). Prin intermediul auditului financiar se urmărește verificarea exactității informațiilor financiare și identificarea eventualelor erori sau fraude.

Literatura de specialitate subliniază faptul că fraudele financiare pot apărea în orice organizație, indiferent de dimensiunea sau domeniul de activitate al acesteia. Potrivit lui Albrecht et al. (2019), fraudă financiară reprezintă o acțiune intenționată prin care o persoană sau o organizație obține beneficii financiare ilegale prin manipularea sau falsificarea informațiilor contabile.

Frauda fiscală reprezintă o formă particulară de fraudă financiară, constând în evitarea sau reducerea ilegală a obligațiilor fiscale prin diverse metode, precum declararea incorectă a veniturilor, falsificarea documentelor contabile sau utilizarea unor scheme financiare complexe pentru evitarea plății taxelor (Slemrod, 2007).

Cercetarea s-a bazat pe metoda anchetei sociologice, utilizând un chestionar aplicat unui eșantion de 104 respondenți.

Subiectul prezentei cercetări îl constituie modul în care este perceput rolul auditului financiar în prevenirea fraudei fiscale. Studiul urmărește atât analiza percepției respondenților asupra fenomenului fraudei fiscale, cât și evaluarea eficienței mecanismelor de control, în special a auditului financiar, în detectarea și prevenirea acestui tip de comportament economic ilicit.

Cercetarea empirică a fost realizată prin intermediul unui chestionar structurat, alcătuit din 12 întrebări, organizate în patru secțiuni principale: informații generale despre respondenți, percepția asupra fraudei fiscale, nivelul de cunoaștere al conceptului de audit financiar și opinii privind rolul auditului financiar în prevenirea fraudelor fiscale.

Colectarea datelor s-a realizat prin distribuirea chestionarului atât în format online, utilizând platforme digitale precum Google Forms, cât și în format fizic.

Datele colectate au fost analizate utilizând metode statistice descriptive, rezultatele fiind prezentate sub formă de procente și reprezentări grafice, pentru a facilita interpretarea acestora. Analiza urmărește evidențierea percepțiilor respondenților asupra rolului auditului financiar în detectarea și prevenirea fraudei fiscale, precum și identificarea principalelor mecanisme considerate eficiente pentru reducerea riscului de fraudă în mediul economic actual.

Analiza datelor relevă faptul că eșantionul este format din persoane care aparțin atât unor categorii diferite de vârstă, cât și de educație.

Din punct de vedere al vârstei: 33,65% au între 20-25 de ani; 28,85% au sub 20 de ani; 25% au între 26-35 de ani; 12,5% au peste 35 de ani (vezi Figura 1).

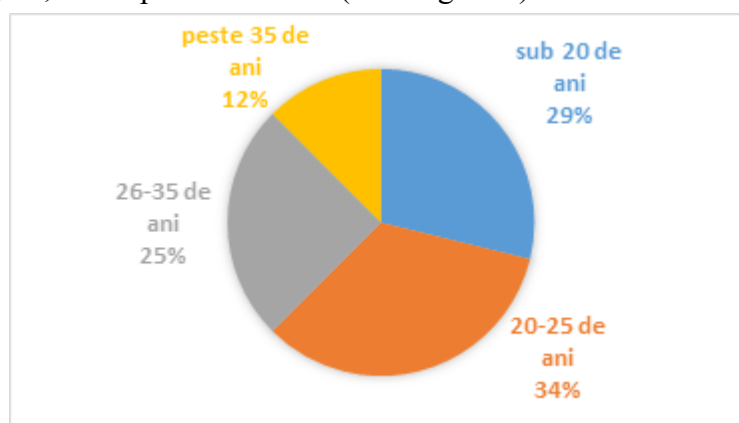

Figura 1. Repartiția pe vârste

Sursa: prelucrare proprie în Microsoft Excel

Eșantionul este dominat de populație tânără, astfel peste 60% dintre respondenți au vârste sub 25 de ani, ceea ce sugerează o perspectivă a unei generații moderne, dar cu mai puțină experiență asupra fenomenului fraudei fiscale.

În ceea ce privește nivelul de studii:

38,46% au studii liceale;

36,54% au studii de licență;

21,15% au master;

3,85% au doctorat.

Aproximativ 60% dintre respondenți au studii superioare, ceea ce conferă un grad bun de credibilitate răspunsurilor.

În ceea ce privește domeniul de activitate (vezi Figura 2), se observă o diversitate semnificativă, fapt care oferă o perspectivă multidimensională asupra fenomenului analizat, astfel:

44,23% activează în domenii economice;

20,19% activează în administrație publică;

16,35% activează în domenii juridice – drept;

19,23% activează în alte domenii.

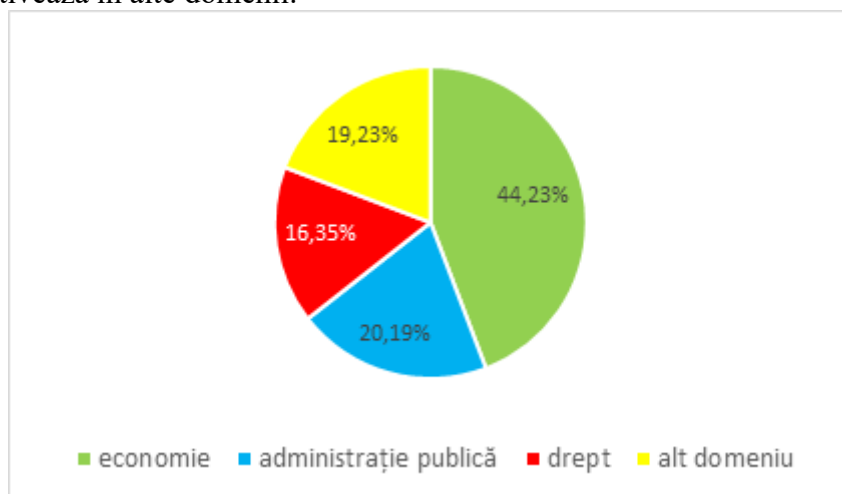

Figura 2. Domeniul în care activează respondenții

Sursa: prelucrare proprie în Microsoft Excel

Totuși, datorită faptului că aproape jumătate din eșantion are legătură directă cu domeniul financiar, crește relevanța opiniilor privind auditul.

Percepția generală asupra fraudei fiscale este confirmată de rezultate, care arată în mod clar că fraudă fiscală este percepută ca o problemă majoră în economia actuală și are un impact semnificativ asupra dezvoltării economice a unei țări.

Astfel, la întrebarea “Considerați că fraudă fiscală reprezintă o problemă majoră în economia actuală?”, 83,65% dintre respondenți au răspuns ferm cu “Da”, 9,62% nu au fost de acord și 6,73% nu au avut o opinie.

În ceea ce privește impactul asupra dezvoltării economice a unei țări, 57,69% dintre respondenți consideră că fraudă fiscală afectează în mare măsură, 30,77% în măsură moderată și 11,54% consideră acest impact redus. Gradul de afectare este evaluat, în general, la un nivel ridicat, ceea ce indică o conștientizare a consecințelor negative ale fraudei fiscale.

Referitor la domeniile economice în care apare cel mai des fraudă fiscală, respondenții indică în principal sectoarele caracterizate prin tranzacții frecvente și control mai dificil, fapt confirmat și de literatura de specialitate, rezultatele fiind următoarele:

39,42% - comerț;

32,69% - servicii;

10,58% - construcții;

9,62% - industrie;

7,69% - nu știu.

Pentru a putea aprecia în mod corect eficiența auditului financiar în combaterea fraudei fiscale, este nevoie ca aceștia să fie familiarizați cu conceptul de “audit financiar”. În mare, respondenții afirmă că sunt familiarizați cu conceptul de audit financiar (45,19% declară că sunt familiarizați, 37,5% declară că sunt familiarizați parțial).

Totuși, nu trebuie neglijat faptul că există un segment de respondenți care nu au o înțelegere clară a acestui concept, fapt care poate influența percepțiile asupra acestui subiect și indică, de asemenea, necesitatea adoptării unor măsuri suplimentare de educație financiară.

Un rezultat semnificativ al cercetării este faptul că majoritatea respondenților sunt de părere că auditul financiar are o contribuție în detectarea fraudei fiscale, confirmând rolul tradițional al auditului – verificarea conformității situațiilor financiare, identificarea erorilor și neregulilor și semnalarea riscurilor de fraudă. Aproximativ 85% dintre respondenți sunt de părere că auditul contribuie într-o măsură moderată spre mare și doar 15% consideră că are o contribuție mică, spre deloc. Astfel, auditul este recunoscut ca fiind un instrument de detectare util, deși nu suficient de eficient singur, ci alături de alte metode.

Pe lângă funcția de detectare, s-a confirmat de către respondenți și rolul important pe care auditul îl are în prevenirea fraudei fiscale. Părerile sunt împărțite, 46,15% consideră că previne fraudă în totalitate, 44,23% sunt de părere că poate preveni doar parțial și 9,62% consideră că nu poate preveni fraudă. Astfel, se poate spune că peste 90% recunosc rolul preventiv al auditului, dar este perceput ca un mecanism de descurajare decât ca o soluție completă.

Deși rezultatele sunt fragmentate, acestea indică tendințe clare referitoare la activitățile care ar putea funcționa eficient în prevenirea fraudei:

16,35% aleg exclusiv digitalizarea;

12,5% aleg auditul financiar simplu;

combinațiile cele mai frecvente constau în digitalizare și audit financiar (13,46%) sau inspecții fiscale și digitalizare (12,5%).

Se poate deduce faptul că nu există o soluție unică, iar prevenirea fraudei este percepută ca un sistem integrat (audit + control + tehnologie).

Corelând cu tendința de alegere a auditului financiar ca instrument de prevenire a fraudei, rezultatele arată faptul că un audit recurent descurajează fraudă, astfel 77,88% dintre respondenți răspunzând afirmativ la întrebarea “Considerați că un audit financiar recurent (periodic) contribuie la descurajarea fraudei fiscale?”.

Deoarece fenomenul fraudei fiscale reprezintă o problemă majoră, cu impact direct asupra economiei, este esențial să fie identificate soluții și să se adopte măsuri ferme pentru prevenirea și combaterea acestui tip de comportament. Astfel, printre măsurile propuse de respondenți se regăsesc:

auditori financiare periodice (71 apariții – aproximativ 68% din răspunsuri, în diverse forme);

inspecții fiscale tematice (45 apariții – aproximativ 43,27%);

Educație economică și fiscală (34 apariții – aproximativ 32,69%).

Aceste rezultate indică o orientare clară a respondenților către mecanisme formale de control, auditul financiar fiind perceput drept principalul instrument de prevenire și descurajare a fraudei fiscale.

CONCLUZII/RECOMANDĂRI

În contextul actual al economiei globale, caracterizat de dinamism, complexitate și incertitudine, fraudă fiscală continuă să reprezinte o provocare majoră pentru stabilitatea financiară a statelor și pentru buna funcționare a mediului economic. Rezultatele cercetării empirice realizate evidențiază faptul că auditul financiar este perceput de majoritatea respondenților drept un instrument esențial în detectarea și prevenirea fraudei fiscale, confirmând astfel importanța acestuia în cadrul mecanismelor de control financiar.

În ceea ce privește rolul auditului financiar, respondenții evidențiază contribuția acestuia la creșterea transparenței, la identificarea neregulilor financiare și la consolidarea disciplinei economice

în cadrul organizațiilor. Auditul financiar este perceput nu doar ca un instrument de control, ci și ca un mecanism preventiv, capabil să reducă riscul apariției fraudelor prin implementarea unor proceduri riguroase și prin monitorizarea continuă a activităților financiare.

Totodată, cercetarea subliniază importanța consolidării cadrului instituțional și a mecanismelor de control financiar, precum și necesitatea dezvoltării unei culturi organizaționale bazate pe etică și responsabilitate. În acest sens, auditul financiar trebuie susținut de politici publice eficiente, de reglementări clare și de o colaborare strânsă între instituțiile de control și mediul economic.

În urma analizei datelor colectate prin intermediul chestionarului, se evidențiază faptul că percepția respondenților asupra fraudei fiscale și a rolului mecanismelor de control este una clar conturată și fundamentată pe realități economice actuale.

Rezultatele studiului confirmă ipotezele și ating obiectivele: fraudă fiscală este considerată un fenomen de amploare, cu impact semnificativ asupra economiei, majoritatea respondenților recunoscând efectele negative ale acesteia asupra veniturilor bugetare și asupra mediului concurențial. Totodată, identificarea domeniilor comerțului și serviciilor ca fiind cele mai vulnerabile indică faptul că din cauza volumului ridicat de tranzacții și a gradului redus de control generat de această situație, este facilitată apariția practicilor frauduloase.

Cu toate acestea, studiul prezintă și anumite limitări, generate de dimensiunea eșantionului și de structura acestuia, fiind concentrat în principal asupra mediului universitar și a persoanelor cu interes în domeniul economic. În consecință, rezultatele nu pot fi generalizate la nivelul întregii populații, însă oferă o imagine relevantă asupra percepțiilor existente în rândul tinerilor și al viitorilor specialiști în domeniu.

În concluzie, auditul financiar se confirmă ca un instrument indispensabil în prevenirea și combaterea fraudei fiscale, contribuind semnificativ la creșterea transparenței și la asigurarea unui mediu economic stabil. Dezvoltarea și adaptarea continuă a mecanismelor de audit, în corelație cu evoluțiile economice și tehnologice, reprezintă o condiție esențială pentru limitarea fenomenului de fraudă fiscală în societatea contemporană.

REFERINȚE:

1. Albrecht, W. S., Albrecht, C. O., Albrecht, C. C., & Zimbelman, M. F. (2019). *Fraud examination* (6th ed.). Cengage Learning.
2. Association of Certified Fraud Examiners (ACFE). (2022). *Report to the Nations: Global Study on Occupational Fraud and Abuse*. ACFE.
3. Beasley, M. S., Carcello, J. V., Hermanson, D. R., & Neal, T. L. (2010). Fraudulent financial reporting 1998–2007. *Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO)*.
4. International Federation of Accountants (IFAC). (2018). *Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements*. IFAC.
5. Knechel, W. R., Salterio, S. E., & Ballou, B. (2020). *Auditing: Assurance and risk* (5th ed.). Routledge.
6. Popa, A. F., & Ionescu, B. S. (2016). Fraud and corruption in public institutions. *Procedia Economics and Finance*, 39, 376–381.
7. Singleton, T. W., & Singleton, A. J. (2010). *Fraud auditing and forensic accounting* (4th ed.). Wiley.
8. Transparency International. (2023). *Corruption Perceptions Index*. Transparency International.

Coordonatori științifici: VOINEA Cristina-Maria, dr., lect. univ.,
Universitatea Valahia din Târgoviște, România,
Târgoviște, Aleea Sinaia 13, www.valahia.ro
e-mail: cristina.voinea@valahia.ro

TEODORESCU Cristian, dr., conf. univ.,
Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești, România,
Ploiești, Bulevardul București 39, www.upg-ploiesti.ro
e-mail: cteodorescu@upg-ploiesti.ro